

Manifest for utdanning

INNLEDNING	3
1 UTDANNINGSLØPET	4
1.1 Barnehage	4
1.1.1 Barnehagen - en arena for lek og læring	4
1.1.2 Barnehagelæreren	5
1.1.3 Overgangen mellom barnehage og skole	6
1.2 Grunnskolen	7
1.2.1 Lese-, skrive- og regnearanti	7
1.2.2 Nasjonale prøver	8
1.2.3 Aktivitetsskole	8
1.2.4 Overgang fra grunnskole til videregående skole	9
1.3 Videregående opplæring	10
1.3.2 Alternativt utdanningsløp for yrkesfagelever	10
1.3.4 Fra yrkesfag til høyere utdanning	11
1.3.5 Samarbeid med næringslivet	12
2 EN GOD SKOLEHVERDAG	13
2.1 Skolehelsetjenesten	13
2.2 Frafall og fravær	13
2.3 Rådgivningstjenesten	14
2.4 Spesialundervisning	15
2.5 En sunn skolehverdag	16
2.6 Nullvisjon mot mobbing og et godt skolemiljø	16
2.7 Skolebygg og vedlikehold	18
3 FREMTIDSSKOLEN	19
3.1 Heldagsskolen er fremtidsskolen	19
3.2 Digital revolusjon	19
3.3 Elevdemokrati	20
3.4 Fag og kompetanse	21
3.4.1 Religion og livssyn	22
3.4.2 Seksualundervisning	22
3.4.3 Fysisk aktivitet og ernæring	23
3.4.4 Valgfag	23
3.4.5 Estetiske fag	24
3.4.6 Språkopplæring i skolen	24
3.4.7 Flerfaglig arbeid	25
3.5 Internasjonalisering	26
3.6 Vurdering i skolen	27

4 EN OFFENTLIG, MANGFOLDIG OG LIKESTILT FELLESSKOLE.....	28
4.1 Det offentlige utdanningsløpet	28
4.1.1 Offentlige barnehager	28
4.1.2 Den offentlige fellesskolen	29
4.2 Et utdanningsløp som forhindrer ulikhet	30
4.3 Et likestilt utdanningsløp	31
4.4 Et mangfoldig utdanningsløp	32
4.5 Et inkluderende utdanningsløp	32
4.5.1 Elever med nedsatt funksjonsevne	32
4.5.2 LHBTI i skolen	33
5 LA LÆREREN VÆRE LÆRER	34
5.1 Norm for lærertetthet.....	34
5.2 Lærerutdanningen	34
5.3 Etter- og videreutdanning for lærere	36
5.4 Skolelederutdanningen	36
5.5 Læreplanverk, metoder og innhold i undervisningen	37

Innledning

Sosialdemokratiet handler om like muligheter for alle mennesker. For arbeiderbevegelsen har det alltid vært viktig at mennesker skal kunne realisere sitt potensiale og gjennom fellesskolen gis muligheten til å nå sine mål. Gode ordninger i utdanningsløpet skal sikre at alle får de samme mulighetene. Utdanning er det viktigste redskapet vi har mot økende ulikhet. Fellesskolen er en del av samfunnslimet vårt og bidrar til å skape tillit, uavhengig av bakgrunn, økonomi, seksualitet og religion.

Framtidas arbeidsliv kommer til å stille større krav til kompetanse og omstillingsevne. Skolen må gi elevene de nødvendige redskapene de trenger for å være rustet til arbeidslivet. Dette må gjøres gjennom å ha kompetansemål og læremidler i skolen som er i takt med tiden.

Den norske skolen skal utdanne hele mennesker. Skolen skal være et sted hvor man lærer å tenke kritisk, være kreativ, fungerer sosialt sammen med andre mennesker og utvikle respekt og forståelse for andre mennesker. Det er i skolen alle legger grunnlaget for sitt liv.

Vi skal skape verdens beste skole. Det er en skole for alle, en skole for framtida og en skole med høy kvalitet. Vår visjon er at alle elever skal fullføre skoleløpet og utnytte sitt potensiale, elevene skal være kunnskapsrike og skolen skal legge til rette for at hver enkelt elev blir sett og fulgt opp. Visjonen om at alle skal med nå og i framtida nås best gjennom en sterk offentlig fellesskole.

1 Utdanningsløpet

1.1 Barnehage

Barnehagene er barnas og foreldrenes første møte med utdanningsløpet. Det er viktig at dette møtet blir trygt og godt. Barnehagene skal være et sted for lek og læring. Det skal også være en institusjon for å fremme likestilling i samfunnet, integrering og fremme barns sosiale utvikling. Nettopp derfor er det viktig at barnehagene er et lavterskeltilbud som flest mulig kan benytte seg av. Det viktige samfunnsoppdraget som barnehagene har overfor barna og foreldrene og samfunnet for øvrig, kreves det at kvaliteten i barnehagene gjenspeiler.

AUF vil:

- Avvikle kontantstøtten for å finansiere lavere makspris og gratis kjernetid, og på sikt gjøre barnehagetilbudet gratis.
- Innføre obligatorisk og gratis kjernetid i barnehagen for alle det siste året før skolestart.
- Innføre 20 timer gratis barnehage i uken for alle barn i alderen 3-5 år inntil barnehagene har blitt fullt ut gratis.
- Lovfeste retten til barnehageplass for alle ettåringer, uavhengig av når på året barnet er født. Før rettigheten er en realitet, innføres det fire opptak i året.
- Innføre lik rett til barnehageplass for alle barn i asylmottak.
- Lovfeste dagens forskriftsbestemmelser om søskenmoderasjon.
- At supplementerende tilbud til grupper utenfor barnehagene (f.eks. språkopplæring) likevel foregår innenfor barnehagene.

1.1.1 Barnehagen - en arena for lek og læring

Barn skal få lov til å være barn. Lek og læring er uløselig knyttet sammen og det ene utestenger ikke det andre. AUF mener leken skal ha en sentral plass i barnehagen. I tillegg skal barnehagene være en trygg, kreativ og pedagogisk arena, og derfor også at man i størst mulig grad unngår å innføre kompetansemål for barna i barnehagen.

Det er likevel viktig at man har noen felles føringer og retningslinjer å følge nasjonalt. Nettopp for å sørge for at alle barn, uavhengig av hvor de bor, får like god oppfølging, tilpassing og muligheter. I den nasjonale rammeplanen for barnehagene finner man mål for de ulike fagområdene. AUF er kritisk til en mer målstyrt rammeplan og mener dagens rammeplan gir rom for å se læring og utvikling gjennom lek og barnas egne relasjoner. AUF mener det i større grad bør tydeliggjøres i rammeplanen at uformell og formell læring er gjensidig forsterkende læringssituasjoner, og at disse læringssituasjonene må sidestilles

hverandre. AUF mener også det er helt essensielt at det understrekes i rammeplanen at barnehager må ha en plan for hvordan bekymringer skal håndteres.

Noen barn har utfordringer med tale og hørsel som gjør språklæringen vanskeligere. Derfor bør man lovfeste retten til Alternativ, Supplerende Kommunikasjon (ASK) i barnehagen.

AUF vil:

- Lovfeste retten til ASK i barnehagen.
- Lovfeste en veiledningsplikt for PPT overfor barnehagene.
- At det i den nasjonale rammeplanen for barnehager settes mål for barnehagenes arbeid med lek, omsorg og sosial kompetanse i tillegg til mål knyttet til fagområdene.
- At rammeplanen må stille krav om likt fokus på formelle og uformelle læringssituasjoner i barnehagen.
- At de skoleforberedende aktivitetene skal legge hovedvekt på utvikling av barnas sosiale kompetanse, språk og andre former for kommunikasjon.
- At det tydeliggjøres i rammeplanen hva de skoleforberedende aktivitetene skal være.
- At alle barnehager tar i bruk en tretrinnsmodell for mer systematisk identifisering og oppfølging av barn med særlige behov.

1.1.2 Barnehagelæreren

Gode barnehagelærere og pedagoger i barnehagene er viktig for barnas utvikling og for at alle barn i barnehagen skal føle mestring og trygghet. Barnehagene er den delen av utdanningsløpet med lavest pedagogtetthet. Uten flere barnehagelærere får ikke barna det pedagogiske tilbudet både loven og rammeplanen tilsier de skal ha. Derfor mener AUF at det haster å innføre krav om grunnbemanning og pedagogtetthet i barnehagen.

I tillegg til grunnbemanningen og pedagogdekningen er det viktig at barna får tilhøre en barnegruppe. Små grupper og fast personale er viktig i alle barnegruppene, men spesielt viktig for de yngste barna slik at man ivaretar barns behov for forutsigbarhet og tilknytning.

Det må være et mål at personalsammensetningen gjenspeiler samfunnet. Den lave andelen mannlig personale i barnehagene er langt unna målet på 20% og bør prioriteres i tiden fremover.

AUF vil:

- At minst 50% av de ansatte i barnehagen skal være barnehagelærere og 25% fagarbeidere.

- At det innføres en bemanningsnorm i barnehagene slik at det blir en voksen per tredje barn under tre år, og en voksen per sjetten barn over tre år.
- At kravet om pedagogisk kompetanse flyttes fra forskrift og innarbeides som en bestemmelse i barnehageloven.
- At muligheten til å gi varige dispensasjoner fra kravet om barnehagelærerutdanning bør fjernes.
- At det skal være flere veier til tittelen barnehagelærer hvor arbeidserfaring skal kunne erstatte deler av de teoretiske kravene.
- Legge bedre til rette for videreutdanning blant ansatte i barnehagen gjennom å øke bevilgningene.
- Fortsette med bestemmelsen om moderat kjønnskvolterung i barnehagesektoren og jobbe for at den blir mer brukt og kjent.
- At flere kommuner innfører prosjekter som “menn i barnehage”.

1.1.3 Overgangen mellom barnehage og skole

Det er i overgangene mellom det kjente og det ukjente mange utfordrende situasjoner kan oppstå. En slik overgang er mellom barnehage og skole. At denne overgangen blir god for barnet er avgjørende for å kunne sikre at alle barn, uavhengig av sosial bakgrunn og funksjonsnivå, får et godt utgangspunkt for å klare seg i skolen og i samfunnet ellers. I dag er regelverket uklart når det kommer til samarbeid mellom barnehagene og skolene, noe som gjør at det er ulik praksis for hvordan disse overgangene håndteres rundt omkring i landet. Det er viktig at overgangen mellom barnehage og skole gjøres gjennom gode rutiner som involverer barnet, foreldrene, barnehageansatte og skolens kontaktlærere.

AUF vil:

- At det innføres en plikt til samarbeid mellom barnehage og skole i regelverk og planverk for både barnehage og grunnsopplæringen.
- At kommunene skal lage en overordnet plan for hvordan overgangen mellom barnehage og skole skal bli best mulig for barna.
- At det tilbys hospitering i hverandres virksomheter for ansatte i barnehage og skole.
- At det tilbys kompetanseutvikling til førskolelærere og grunnskolelærere vedrørende samarbeid mellom barnehage og skole.
- Innføre trekantsamtaler mellom hjemmet, skolen og barnehagen.
- Legge til rette for at barna kan få en gradvis overgang til skolestart gjennom minst to besøksdager ved skolen de skal starte på.
- At Barn med særskilte utfordringer skal tilbys egne besøk på skolene de skal starte på opptil flere ganger før skolestart.
- Utvide fadderordningen til å gjelde alle skoler, samt starte tidligere ved at barnehagebarn blir kjent med fadderne sine allerede ved første besøk på skolen.

- At alle kommuner skal ha en overordnet plan for foreldresamarbeid slik at foreldrene i større grad bli involvert i barnehagenes virksomhet.
- Tilbudet om foreldreveiledning utvides og styrkes.
- Lovfeste kommunale foreldreutvalg for barnehagene.

1.2 Grunnskolen

Grunnskolen er barns første møte med skolehverdagen. Grunnskolen skal bidra til elever som er innovative, inkluderende og som kan tilpasse seg nye situasjoner. For å få til dette trenger vi gode skolebygg, fremtidsrettet bruk av IKT, og et godt psykososialt miljø som fremmer trivsel og pedagogisk læring.

1.2.1 Lese-, skrive- og regnegaranti

For mange elever fullfører grunnskolen uten å beherske grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving eller regning. Barn som ikke behersker disse basiskunnskapene har dårligere forutsetninger for å fullføre videregående utdanning. AUF mener derfor det bør bli større fokus på fagoverskridende ferdigheter i begynnelsen av utdanningsløpet. Lesing, skriving og matematikk er grunnleggende forutsetninger for å kunne fungere optimalt i det norske samfunnet. Ved å sikre at disse grunnsteinene er på plass, vil det også heve elevenes kompetanse i de fagspesifikke emnene. Derfor mener AUF at alle elever som har fullført 2. klasse skal kunne lese, skrive og regne gjennom en lese-, skrive- og regnegaranti.

AUF ønsker å innføre spesialteam, som skal bli brukt på de skolene med elever som har størst utfordringer knyttet til lese-, skrive og regning. Da spesielt i gruppen fra 1.klasse til 4. klasse.

Handlingsplaner for lese, skrive og regnegarantien skal utarbeides sammen med lærere, PPT-tjenesten og foreldre. Disse handlingsplanene skal brukes jevnlig i evalueringsmøter hvor det skal sikres at disse blir fulgt opp og at målene de setter blir oppnådd. Handlingsplanen skal være et levende dokument til enhver tid.

AUF vil:

- Innføre lese-, skrive- og regnegaranti for alle barn som har fullført 2.klasse.
- Ha større fokus på fagoverskridende emner og ferdigheter de to første årene i grunnskolen.
- Innføre spesialteam med spesialkompetanse på lesing, regning og skriving som kan plasseres på skoler for å styrke lærernes kompetanse og bistå de i en kort periode ved behov.

1.2.2 Nasjonale prøver

AUF er positive til at nasjonale prøver fortsatt skal være en del av kunnskapskartleggingen i skolen, under forutsetning om at de ikke offentliggjøres og at alle elever skal gjennomføre de nasjonale prøvene. I tillegg er det viktig at det klargjøres ovenfor alle ungdomsskoler at de nasjonale prøvene ikke skal være med på å danne vurderingsgrunnlaget for karakter.

AUF er kritiske til hvordan nasjonale prøver styrer skolenes og lærernes prioriteringer. I tillegg skaper offentliggjøringen av nasjonale prøver til en rangering av skoler. Slike prøver skal være et redskap for skolen og målet med nasjonale prøver må være at de sikrer en god tilbakemelding til skoleeier, skolen, foreldrene og elevene om hva som går riktig vei og hva som bør forbedres.

AUF vil:

- At resultatet av nasjonale prøver ikke skal offentliggjøres.
- At nasjonale prøver skal ikke være med å danne vurderingsgrunnlag for karakterer.

1.2.3 Aktivitetsskole

Det er i dag stor forskjell på SFO-tilbudet ute i norske kommuner. AUF ønsker å endre ordningen og få på plass en felles aktivitetsskole (AKS) der bemanningsnorm, priser og retningslinjer for innholdet i tilbudet blir nasjonalt. Innholdet i ordningen skal understøtte læringen i skolen, men skal ha større fokus på praktisk tilnærming, kultur, lek, kreativitet og fysisk aktivitet. AKS skal være et lavterskeltilbud der fellesskap fremmes med fokus på integrering, økt sosial utjevning og deltakelse i arbeidslivet for foresatte. For å oppnå dette skal det innføres en nasjonal makspris og etterhvert gratistilbud, først i områder med levekårsutfordringer.

AKS skal være et pedagogisk verksted. Derfor ønsker AUF en bemanningsnorm med utgangspunkt i normen for lærertetthet for 1-4.klasse, én pedagog per 15 elever. En styrket tetthet og flere kvalifiserte ansatte i AKS vil føre til et bedre tilbud for elevene, samtidig som de ansatte får bedre forutsetninger til å oppdage lese- og skrivevansker hos elevene.

AUF vil:

- Omgjøre skolefritidsordningen (SFO) til en aktivitetsskole (AKS).
- Fastsette en makspris for ordningen der målet er at det blir et gratis tilbud for elevene.
- Innføre bemanningsnorm i AKS.
- At staten skal være med å finansiere AKS i kommuner, eller deler av kommuner, med svært lav deltagelse.

1.2.4 Overgang fra grunnskole til videregående skole

Å velge en retning etter grunnskolen er et viktig og krevende valg for den enkelte ungdom. Det er viktig med god rådgivning for å sikre at elevene får tilstrekkelig informasjon og gode nok forutsetninger til å ta dette valget. Hvert år er det godt over tusen ungdommer (2%) som ikke søker seg direkte til videregående skole etter endt grunnskole.

Fremtidens arbeidsmarked vil bli svært krevende for dem som faller utenfor utdanningen. Vi må sikre at alle elever får støtte og veiledning når de skal gå videre fra grunnskolen til videregående skole. Hver enkelt elev skal følges opp og bli veiledet dersom de er usikre eller ikke har funnet ut hva de ønsker å gå videre med.

Når en elev er overført fra innføringstilbud til ordinær klasse, kan eleven fortsatt ha behov for særskilt språkopplæring. Skolen som tilbyr den ordinære opplæringen skal foreta en ny kartlegging og fatte et enkeltvedtak der det fremgår hva eleven har rett til, og hva eleven eventuelt vil få av særskilt språkopplæring.

AUF mener det er viktig at elever i videregående opplæring har tilstrekkelig norskkunnskap til å følge undervisningen. Det bør derfor innføres språkkrav for alle elever med mindre enn 5 år i norsk grunnskole.

AUF vil:

- At kommunen skal ha en plan for overgang mellom grunnskole og videregående skole for hvert år for hver enkelte grunnskole.
- Sikre at alle elever i ungdomsskolen får tilbud om å hospitere til programområde de vurderer å søke seg til.
- At fylkeskommunen i samarbeid med PPT, kontaktlærer og elev har ansvaret for videre oppfølging av elever som skal ha tilrettelagt undervisning.
- Etablere et ekstra kurs i inntil ett år for elever som ikke består ungdomsskolen og ikke er klare for å starte rett på videregående.
- At retten til utvidet opplæringstid skal inkorporere minoritets elever.
- At fylkeskommuner skal tilby et innføringstilbud til nyankomne elever etter opplæringsloven § 3-12 femte ledd.
- At innføringstilbudet ikke skal redusere antall år i den ordinære opplæringstiden.
- At det skal innføres språkkrav for alle elever med mindre enn 5 år i norsk grunnskole.

1.3 Videregående opplæring

Norge utdanner blant verdens beste akademikere og fagarbeidere. Den teknologiske utviklingen gjør at fremtiden stiller større krav til flere og mer kvalifiserte arbeidere til å bygge landet vårt. For å møte fremtidens utfordringer er det viktig å tilrettelegge den videregående utdanning slik at elevene får de beste forutsetninger for å lykkes i livet.

1.3.1 Tilrettelegging av fellesfagene

Mange av elevene som dropper ut av videregående er elever på yrkesfag. En grunn til dette kan være at undervisningen er for teoretisk og ikke ser hver enkelt elev. Det er ikke de teoretiske fagene i seg selv som er problematisk, men hvordan undervisningen er lagt opp. Derfor er det viktig at også fellesfagene blir mer tilrettelagt hvert enkelt programfag.

AUF vil:

- Tilpasse fellesfagene på videregående til hvert enkelt utdanningsprogram.
- Ha tettere samarbeid mellom yrkesfaglærere og fellesfaglærere.

1.3.2 Alternativt utdanningsløp for yrkesfagelever

Allerede på ungdomstrinnet finner vi elever som sliter med skolen som institusjon. Disse elevene bør få muligheten til å komme ut i jobb/lærlingplasser etter endt grunnskole. Om elevene blir fanget opp på grunnskolen, må vi gi dem mulighet til å ta en fagutdanning gjennom et lengre løp om det kan bedre gjennomføringen av utdannelsen.

Det er også elever som søker seg videre til videregående direkte etter grunnskolen, men som faller fra før de fullfører. Ikke alle elever er motiverte nok til å gå to år på skole før man starter i en lærebedrift og disse elevene må også få et alternativt tilbud. Det må legges til rette for at elever skal kunne gå ut i lære etter første år på videregående. Den teorien elevene mangler kan de få i jevnlig samarbeid med opplæringskontor og den lokale videregående skolen.

AUF vil:

- Bruke vekslingsmodellen og andre alternative utdanningsveier i yrkesfagene.
- Gjøre det lettere å bytte fra studiespesialisering til yrkesfag.

1.3.3 Lærlinger

Tre av ti som ønsker å oppnå fagbrev, og søker læreplass i bedrift, får ikke dette. Til tross for stor oppmerksomhet rundt problemstillingen, holder tallet seg høyt. AUF mener at alle kvalifiserte elever må få tilbud om læreplass. Dette er helt essensielt for at vi skal ha nok fagarbeidere i fremtiden.

I veldig mange bransjer er det få lærebedrifter i forhold til potensialet. For å nå målet om at alle søkere skal få lære plass, må en større andel av bedrifter og relevante bransjer rekrutteres som lærebedrifter. Det skal være attraktivt å ha lærlinger, og det skal være en fordel for de bedriftene som tar inn lærlinger.

For å styrke samarbeidet mellom skolene og bedriftene må man se til opplæringskontorene som alle lærlinger skal ha krav på å få være involvert i. Det er gunstig for en lærling i dag å ha tilknytning til et opplæringskontor for å ha en tredjepart å forholde seg til, men en lærlingebedrift har ingen ytre motivasjon for å gjøre dette. Derfor ønsker AUF at alle bedrifter som skal motta lærlingtilskudd skal være medlem av et opplæringskontor, både for å sørge for at alle lærlinger skal kunne kontakte en tredjepart og for å skape flere lærlingeplasser over tid.

AUF vil:

- Lovfeste rett til lære plass for alle kvalifiserte elever.
- Sikre faste, jevnlig møtepunkt mellom lærlinger og veilederne deres i bedriften.
- At alle lærlinger skal ha tilknytning til et opplæringskontor.
- At det offentlige skal stille krav om aktive lærlinger i bedriftene ved anbud.
- At lærlingtilskuddet skal økes, slik at det lønner seg å ta inn lærlinger.
- Gjøre det attraktivt for næringsliv og bedrifter å ta inn lærlinger.
- Gjøre det attraktivt for bedrifter å være medlem i opplæringskontorer gjennom lærlingtilskudd.
- Gi elever som ikke får ordinær lærlingeplass muligheten til å ta fagbrev gjennom toårig praksisbasert opplæring i skolen.
- Pålegge alle offentlige instanser å tallfeste offensive målsettinger på hvor mange lærlinger de skal ta inn.

1.3.4 Fra yrkesfag til høyere utdanning

En yrkesfaglig vei til høyere utdanning gjør at flere vil komme lengre ved å fullføre fagbrevet først. Praktisk erfaring viser seg å være hensiktsmessig i høyere utdanning og i arbeidslivet etter fullført utdanning. AUF ønsker derfor å gi mennesker med fagbrev muligheten til å utdanne seg innenfor spesifikke høyere utdanningsløp knyttet til faget man har fagbrev i.

Tidligere TAF (teknisk allmennfaglig utdanning), nå YSK (yrkes- og studiekompetanse), er som navnet tilsier yrkesfaglige linjer der eleven får både fagbrev og spesiell studiekompetanse. Elever på YSK er både i jobb og på skole alle fire årene på videregående. Da kombinerer man et yrkesfaglig program med realfagene matematikk R1-R2, fysikk 1-2 og ToF (Teknologi og Forskningslære).

Elever som går YSK vil ende opp med kompetanse spesielt egnet for ingeniører, noe Norge trenger. Det er derfor hensiktsmessig å øke YSK tilbudet i Norge.

AUF vil:

- Legge til rette for at personer med fagbrev kan komme inn på høyere studier innen det relevante fagfeltet.
- Styrke YSK tilbudet på norske videregående skoler.

1.3.5 Samarbeid med næringslivet

Forskning slår fast at mange av dagens yrker vil bli erstattet av maskiner og slutte å eksistere innen kun tiår. Samtidig forblir mange ferdigutdannede arbeidsledige på grunn av for liten etterspørsel i sin yrkesgruppe. Det er derfor viktig med en tett dialog mellom næringslivet, politikere og skoler. AUF ønsker å innføre karriereveiledning i skolehverdagen. Skolen bør også arrangere karrieredager som retter fokuset mot forskjellige yrkesgrupper.

Det kan være krevende å velge retning for lærlingtida. På mange linjer kan elevene velge mellom 50-70 forskjellige fagutdanninger. Da er ikke bare en sterk rådgivningstjeneste viktig, men også praksis ute i bedrift. Praksis ute i bedrift er en god fremgangsmåte å få innblikk i et yrke på.

AUF vil:

- Legge til rette for mer praksis for yrkesfagelever ute i bedrifter.
- Skape en tettere dialog mellom skole, næringslivet og politikere.

-

2 En god skolehverdag

2.1 Skolehelsetjenesten

AUF mener at det aller viktigste tiltaket for å sikre at alle elevers psykiske helse skal bli tatt på alvor og ivaretas er gjennom en sterk skolehelsetjeneste der helsesøster kan fange opp elevenes utfordringer tidlig. AUF ønsker en skolehelsetjeneste som skal kunne ha helsesøster på skolen hver dag.

AUF vil:

- At helsesøster skal være på skolen hver dag.
- Innføre en nasjonale bemanningsnorm etter Helsedirektoratets anbefalinger.
- At skolehelsetjenesten skal ha muligheten til å henvise videre til BUP eller annen ekspertise.
- At kunnskapsdepartementet bes om å utrede om det bør utarbeides en veiledende norm for bemanningen i PP-tjenesten.
- Innføre en nasjonal E-helsesøstertjeneste.
- At midler som bevilges til skolehelsetjenesten fra staten til kommunene øremerkes slik at pengene faktisk blir brukt til formålet de er ment for.
- At det innen 2035 skal være 20 % menn i helsesøsteryrket og at helsesøsteryrket får en kjønnsnøytral tittel.
- Overføre ansvaret for finansieringen av skolehelsetjenesten i videregående skole til staten, og driftsansvaret til fylkes- eller regionsnivå.
- At alle elever skal ha ett introduksjonsmøte med kvalifisert helsepersonell gjennom skolehelsetjenesten det første skoleåret.

2.2 Frafall og fravær

Frafall i videregående skole er et stort problem. Så mange som én av fire faller fra og klarer ikke å fullføre videregående opplæring på normert tid.

Fra og med skoleåret 2016/2017 har regjeringen innført en nasjonal fraværsgrense. Dette er en svært rigid ordning som ikke ivaretar de svakeste elevene. Vi frykter disse vil rammes hardest og presses ut av skolen med dagens ordning. Fastleger har opplevd rush av elever, som risikerer å stryke i et fag om de ikke får legeattest. Dette virker mot sin hensikt. AUF mener at det eksisterende lovverket for fravær må revideres og klargjøres, og at dagens rigide fraværsgrense må fjernes. AUF mener det trengs en helhetlig og langvarig tilnærming til frafallsproblemet, og at det iverksettes tiltak i alle faser av utdanningsløpet.

AUF vil:

- At alle videregående skoler skal ha et team eller en ansatt som har som en av sine hovedoppgaver å følge opp elever som har et høyt fravær. Dette for å redusere fraværet i videregående skole.
- At videregående skoler må ha gode rutiner og systemer for å reagere og handle på bakgrunn av faresignaler om frafall. Videre må det satses på å bringe de som allerede har droppet ut av skolen, tilbake i opplæringsløpet.
- Innføre NAV-veiledere i videregående skole for å forebygge frafall og integrere ungdom i arbeidslivet.
- Fjerne regjeringens rigide fraværsgrense, og erstatte den med et nytt nasjonalt regelverk.
- Innføre en oppfølgingsgrense der en elev som overstiger 5 % av det totale fraværet, men med hensyn til fagets størrelse, kalles inn til oppfølgingssamtale med rådgiver og kontaktlærer. Samtalen må føre til strukturerte oppfølgingstiltak hos eleven.
- At faglæreren skal ha ansvar for å sette fagkarakteren. Dette må skje på faglige kriterier og i dialog med eleven. Det må være vurderingsgrunnlaget, ikke fraværet, som har noe å si for fagkarakteren i det enkelte fag.
- At skolene kan, i kontakt med utdanningsdirektoratet, utforme egne systemer for fravær innenfor det nasjonale reglementet dersom det er med på å få ned fraværet i skolen.
- At foresatte kan skrive egenmelding for eleven under 18 år, og at myndige elever kan skrive egenmelding selv.
- At elever skal kunne stryke timesfravær, og ikke bare dager.
- Innføre politisk fravær i ungdomsskolen
- Gjennomføre forskningsprosjekter om fravær i skolen for å innhente mer kunnskap om hva som faktisk fungerer mot fravær.
- Opprette en egen frafallspott som kan gå til konkrete tiltak på enkeltskoler, etter godkjenning fra Utdanningsetaten, for å hindre frafall i skolen.

2.3 Rådgivningstjenesten

En god rådgivningstjeneste er helt essensielt for at elever i den norske skolen skal føle seg sett og hørt i skolesystemet.

Det norske utdanningssystemet er et system i endring og derfor må kunnskapen til rådgiverne fornyes fortløpende. Det skal stilles krav om at rådgiverne i grunnskolen og på vgs til enhver tid er oppdatert på endringer i utdanningssystemet. Skal man sikre at rådgiverne er tilstede for alle elevene må man stille krav til at rådgiverne

på yrkesfaglige skoler skal ha en god oversikt over de yrkesfaglige retningene og hvilke områder det er flere læreplasser på.

AUF vil:

- Ha en sosialpedagogisk rådgiver på hver skole.
- Ha en yrkes- og studieveiledende rådgiver i skolen.
- Sikre at rådgiveren har kunnskap om yrkesfaglige retninger på yrkesfag.
- At rådgivningstjenesten skal gi hver enkelt elev oppfølging før og etter hospitering på ulike linjer på videregående skole.
- At det skal være tilstrekkelig rådgivning og veiledning for hver enkelt elev, og at alle elever skal følges opp frem til de har søkt på videregående skole.
- At kommunen skal arrangere møte mellom rådgivere og lærere fra grunnskolen og rådgivere fra videregående.
- At det skal settes inn ytterligere tiltak for å øke kompetansen til sosialpedagogiske rådgivere, samt at staten bidrar med midler til etter- og videreutdanning.
- Innføre en nasjonal norm for rådgivertetthet.

2.4 Spesialundervisning

For AUF er det sentralt at elever som har behov får det, får spesiell tilrettelegging og undervisning gjennom spesialundervisning. I mange kommuner blir behovet nedprioritert i kommunale budsjetter, og hele 50 % av spesialundervisningen blir gitt av vikarer eller assistenter. I situasjoner hvor kommuner tallfester omfanget av spesialundervisning kan det gå direkte ut over elevers rett til undervisning.

Elever bør få den hjelpen de har behov for tidligst mulig, og AUF ønsker derfor at mer av spesialundervisningen gis på småtrinnet, fremfor på ungdomsskolen eller videregående nivå. På denne måten kan elever få den hjelpen de trenger når de trenger den, og forskjellene i klasserommet blir mindre.

AUF vil:

- At kun elever med en egen IOP har krav på spesialundervisning, men at elever med andre behov får nødvendig hjelp gjennom tilpasset opplæring.
- Ha flere spesialpedagoger inn fra 1-4. klasse.
- Lovfeste rett til opplæring av lærere med godkjent utdanning.
- At spesialundervisning skal tilbys ved alle fag og fagkombinasjoner i lærerutdanningen.
- Ha krav om at lærere som gir spesialundervisning har spesialpedagogisk kompetanse.

- Øremerke midler til spesialundervisning som kan brukes av skoler med ekstra store behov.
- At læreren skal ha rett til å fatte vedtak om utredning av behov for spesialundervisning av de med særlige behov.
- At antall dokumentasjonskrav for lærere, rektorer og ansatte i PP-tjenesten kraftig reduseres.
- At PP-tjenesten så langt det er praktisk mulig samlokaliseres med de enkelte skolene.
- At ansatte i PP-tjenesten i større grad får ansvar for direkte arbeid med elevene som trenger ekstra oppfølging.

2.5 En sunn skolehverdag

Gode vaner skapes tidlig. Fellesskapet bør sørge for at alle elever lærer om gode vaner og kosthold. Det er helt essensielt for en god skolehverdag at elever får mat i skolen. Det kan være ulike grunner til at elever likevel ikke har matpakke hjemmefra. For å sikre at alle får et næringsrikt måltid i løpet av skoledagen, vil AUF innføre gratis lunsj i skolen. I tillegg vil AUF videreføre skolefruktordningen, og innføre skolefrukt også på ungdomstrinnet.

Fysisk aktivitet i løpet av skoledagen bidrar til bedre konsentrasjon og folkehelse. Som en del av heldagsskolen vil AUF innføre en times fysisk aktivitet hver dag i grunnskolen, uten karakterer - men som et lavterskeltilbud for sosial inkludering og forebygging.

AUF vil:

- Innføre et sunt måltid gratis for alle elever i grunnskolen.
- Videreføre skolefruktordningen i grunnskolen og innføre den på ungdomstrinnet.
- Innføre en times fysisk aktivitet hver dag i grunnskolen.

2.6 Nullvisjon mot mobbing og et godt skolemiljø

Mobbing er et utbredt problem i den norske skolen og det er en for stor andel barn og unge som gruer seg til å gå på skolen. Skolen skal være et sted med nulltoleranse mot all form for mobbing og hvor barn kan føle seg trygge og verdsatt. Mobbing er et komplekst tema som krever et sett av ulike tiltak og ansatte med trygghet og kompetanse nok til å gripe inn når mobbing skjer. Vi trenger mer kunnskap om årsakene til mobbing, hvilke tiltak som fungerer og å kjapt innføre tiltakene vi allerede vet fungerer.

En tydelig skoleledelse med klare planer som iverksettes i mobbesaker er viktig for å bekjempe mobbing i den norske skolen. AUF mener fylkeskommunen skal ha mulighet til å sette enkelte skoler under administrasjon om man får rapport om dårlig psykisk helse og et høyt nivå av mobbing, dersom de ikke viser tilstrekkelig forbedring innenfor en gitt tidsperiode. Administrasjonsperioden skal brukes til håndtering av konkrete mobbesaker og kompetanseheving for den sittende skoleledelsen i hvordan håndtere mobbetilfeller.

Et godt læringsmiljø er en rettighet og en forutsetning for god læring. For å oppnå dette vil AUF sette inn tverrfaglige miljøteam i alle kommuner. De vil kunne samarbeide på tvers av bakgrunner og samarbeide tverrfaglig om hvordan man best mulig skal forbedre skolemiljøet på de enkelte skolene.

AUF vil:

- At prinsippene i barnekonvensjonen, inkludering og sosial tilhørighet innarbeides tydelig i generell del av læreplanverket.
- Utarbeide en nasjonal handlingsplan for trygge oppvekstmiljøer.
- Ha en ny statlig satsing på en *Inkluderende skole* uten krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering som omfatter alle nivåer i skoleløpet.
- At alle kommuner bør utarbeide forebyggingstiltak og handlingsplaner mot mobbing og krenkelser på alle arenaene der barn og ungdom er.
- Systematisk heve kompetanse hos alle ansatte i skolen om mobbing, deres ansvar og mulige tiltak man kan sette i gang når mobbing forekommer.
- Bygge opp fagmiljøer med spisskompetanse på krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering i skolen knyttet til diskrimineringsgrunnlagene.
- At alle fylkeskommuner skal ha et eget kompetanseteam knyttet til psykisk helse og mobbing.
- At alle kommuner skal ha et beredskapsteam mot mobbing.
- At dagens klageinstans flyttes til Barneombudet.
- At alle fylker skal ha et mobbeombud, men at de selv kan velge hvordan de vil organisere det.
- At staten øremerker midler til fylkeskommunen for å fullfinansiere mobbeombudene.
- Gi barneombudet et overordnet ansvar for de regionale mobbeombudene.
- At skoler som viser gjentakende svake mobbe resultater i elevundersøkelsen skal kunne settes under administrasjon og sanksjoneres.
- Innføre tverrfaglig miljøteam som jobber med skolemiljø i kommunen.

- At miljøteamet skal bestå av psykolog og en ellers sammensatt gruppe med allsidig erfaring fra arbeid med barn og unge fra forskjellige arenaer.
- At tilstandsrapporten til kommunestyret og fylkestinget skal ha en del som omhandler elevens psykososiale miljø, og der den enkelte skoles arbeid evalueres. I tillegg bør alle skolens planer for arbeid med det psykososiale skolemiljøet forelegges kommunestyret eller fylkestinget.

2.7 Skolebygg og vedlikehold

Alle elever fortjener moderne skolebygg med et godt inneklima og et arbeidsmiljø av topp standard. AUF er ikke fornøyd før alle elever i Norge har et arbeidsmiljø som er av topp standard. AUF mener at arbeidstilsynet skal føre tilsyn med skolemiljø og ordningen med rentefrie lån må utvides slik at vedlikeholdsarbeidet kan fortsette. I spesielle tilfeller bør kommuner kunne låne midler på tross av høye lån fra før.

AUF vil at alle nye skoler skal være miljøbygg. Miljøbygg er miljøvennlige bygninger som bygges med miljøvennlige materialer, som har støyfrie ventilasjonssystemer, som slipper inn mer naturlig dagslys og produserer elektrisk energi til eget bruk ved hjelp av solcellepaneler.

AUF vil:

- At alle skoler skal være godt vedlikeholdt og fri for fukt og mugg.
- At alle nye skoler skal være miljøbygg.
- At alle nye skoler skal være universelt utformet.

3 Fremtidsskolen

3.1 Heldagsskolen er fremtidsskolen

Heldagsskolen er en mer helhetlig skolehverdag som i større grad enn i dag dekker behovene elevene har for læring og rammer rundt seg. I heldagsskolen skal man legge til rette for mer dybdelæring og kreativitet. Dette mener vi er veien å gå for at elevene skal være mest mulig forberedt for fremtidens arbeidsliv. Med litt mer tid i skolehverdagen har elevene mer tid til læring, og lærerne har mer tid til elevene. Målet med en mer helhetlig skoledag er økt kvalitet i skolen, vi øker ikke timetallet kun for å øke det, men for å legge bedre til rette for at hver enkelt elev skal kunne utnytte sitt potensiale.

I heldagsskolen skal man ha mer rom til dybdelæring, praktiske og estetiske fag, prosjektarbeid og tverrfaglighet. Skolen skal være en levende arbeidsplass gjennom hele dagen hvor både elever og lærere skal bidra til at skoledagen blir mer givende. Dette vil danne grunnlaget for å utvikle gleden ved læring. Heldagsskolen gjelder først og fremst grunnskolen. Det er viktig at man utarbeider det i ulike retninger for de yngste og de eldste elevene. For elevene i 1.-4. klasse må en helhetlig skoledag romme barnas egen fri lek.

AUF vil:

- Ha en helhetlig skoledag som i større grad enn i dag dekker behovene elevene har for læring og rammer rundt seg.
- Ha en skolehverdag med mer rom for dybdelæring, prosjektarbeid og tverrfaglighet.
- Avvikle hjemmelekser og flytte arbeidet som blir gjort inn i fagtimene som skolelekser.

3.2 Digital revolusjon

Den digitale ferdigheten blir stadig mer viktig for fremtidens elever og arbeidstakere. Internett og bruk av digitale ressurser gir skolen mulighet for læring og samhandling som de ikke hadde tidligere. Hele 11 prosent av elevene i grunnskolen har ikke tilgang på datamaskin verken hjemme eller på skolen. AUF mener vi må sikre et tilbud for alle, slik at skolen ikke øker forskjellene i barns digitale kompetanse.

Ved bruk av digitale verktøy opplever skoler at flere av elevene leser raskere, tidligere og med en bedre leseforståelse enn hva de gjorde ved mer tradisjonell lese- og skriveopplæring for hånd. AUF vil derfor satse på bruk av digitale verktøy allerede fra begynnelsen av grunnskolen.

AUF vil arbeide for at alle kommuner skal ha tilgang på et digitalt aktivitetsrom. Det er et fysisk rom som skal fungere som et læringslaboratorium for IKT og læring. Gjennom virksomheten i rommet testes ulike bruk av digitale ressurser med og for hele spennet fra barnehagebarn til lærerstudenter, samtidig som kompetanseheving og nyutvikling står sentralt. Knyttet til aktiviteten i rommet inngår kompetanseheving av lærere, utvikling av undervisningsopplegg i samarbeid med skoler og barnehager, uttesting av ulike digitale ressurser, undervisning og praksis for barnehagelærere- og lærerstudenter.

AUF vil arbeide for å få en nasjonal strategi for digitalisering i skolen for å sikre at alle i hele landet vil ha like muligheter når det kommer til å sikre at alle elever i den norske skolen har lik tilgang på digitale hjelpemidler slik at fellesskolens prinsipper blir ivaretatt.

AUF vil:

- Sette i gang en digitaliseringsreform i hele utdanningsløpet.
- At det innen 2020 skal innføres 1:1 dekning elev-digitalt læremiddel i hele skoleløpet.
- Ha en helhetlig gjennomgang og oppgradering av den teknologiske infrastrukturen i hele grunnskolen og videregående utdanning.
- Oppfordre og stimulere til et marked i større grad enn i dag for utvikling av digitale læremidler.
- Opprette en offentlig nasjonal portal for digitale læremidler for norske og utenlandske leverandører som tilfredsstiller bestemte kvalitetskrav og hvor skolene kan kjøpe digitale læremidler subsidiert gjennom offentlige tilskudd.
- Øke bruken av digitale hjelpemidler i vurderingssituasjoner.
- Bruke internett i eksamenssituasjoner der det er formålstjenlig.
- Arbeide for at alle kommuner skal ha tilgang på digitale aktivitetsrom. Aktivitetsrommene skal også være tilgjengelig for kompetanseheving av lærere og deres undervisningsopplegg.
- Ha koding inn i læreplanen og IKT som en grunnleggende kompetanse på lik linje med basisfagene.
- Ha en kompetanseutviklingsplan på IKT for lærere.
- Endre læreplanverket for å styrke elevenes digitale kompetanse, herunder digital dømmekraft.
- At senter for IKT i utdanningen gis i oppgave å videreutvikle et program for digital dømmekraft som skal ferdigstilles i 2018.
- Kunnskapsdepartementet bør inngå et samarbeid med Datatilsynet for å utarbeide en veileder med tiltak for å øke skolenes kompetanse om å behandle personopplysninger.

3.3 Elevdemokrati

Elevenes innflytelse over egen skolehverdag er en forutsetning for skoledemokrati og bevisste, motiverte og aktive elever. Elevene må sikres retten til å påvirke sin egen skolehverdag og skal gjelde for alle deler av skolen. Ved skolestart må alle elever få en grundig opplæring i hvordan de kan påvirke både administrative og pedagogiske avgjørelser.

Ved en rekke skoler blir yrkesfagene eller andre studieretninger utelatt fra elevrådsstyrene. AUF ønsker å innføre en kvotering i elevrådsstyrene som sikrer at ingen av skolens studier ender opp med å bli uforholdsmessig lite representert i elevrådsstyrene.

AUF vil:

- At elevorganisasjonen og Utdanningsdirektoratet får i oppdrag å utvikle en kompetansepakke for elever og elevråd som inneholder informasjon om elevers rettigheter, elevdemokrati, tilpasset opplæring, rådenes og utvalgenes rolle og hvordan realisere elevmedvirkning.
- At kunnskapsdepartementet bes å vurdere om driftsstøtten til Elevorganisasjonen bør økes.
- Innføre kvotering i elevrådsstyrene for å sikre at alle studieretningene blir likt representert i forhold til elevmassen på den enkelte skole.

3.4 Fag og kompetanse

Framtidas arbeidsliv vil trenge ansatte som hele tiden tilegner seg ny kunnskap i løpet av sin arbeidskarriere. For at skolen skal ruste elevene godt nok opp til kravene og kompetansen arbeidslivet i framtida vil kreve må man ha en kritisk gjennomgang av kompetansemålene og læreplanene. Det må legges bedre til rette for dybdelæring og fagoverskridende ferdigheter. For å få til dette må antall kompetansemål i læreplanen reduseres kraftig og kompetansemålene må i større grad enn i dag gjenspeile kompetansebehovet vi har i samfunnet i dag og i fremtiden. De fagspesifikke kompetansemålene må i større grad enn i dag gjenspeile de overordnede målene for opplæring i skolen.

Fagspesifikk kompetanse, kompetanse i å lære, i å kommunisere, samhandle og delta samt i å utforske og skape må legges til grunn for fremtidig fornyelse av fagene i skolen. Det vil være viktig at elevene behersker og besitter kompetanse på disse områdene, da dette vil være viktig i framtidas arbeidsliv. I tillegg vil AUF sette i gang en prøveordning hvor man ikke innfører fagdisipliner til elevene før på tredje trinn i barneskolen. I første og andre klasse skal man kun jobbe temabasert og fokusere på grunnleggende kompetanser.

AUF vil:

- Ha en helhetlig gjennomgang og revidering av læreplanene i norsk skole.
- At antall fagspesifikke kompetansemål i skolen reduseres kraftig.
- At det i større grad legges til rette for dybdelæring i skolen.
- At det legges mer til rette for å jobbe med fagovergripende kompetanser.
- Legge fagspesifikk kompetanse, kompetanse i å lære, kompetanse i å kommunisere, samhandle og delta samt kompetanse i å utforske og skape til grunn for en fremtidig fornyelse av fagene i skolen.
- Timefordelingen mellom fagene innenfor fagområdene matematikk, naturfag og teknologi, språkfag, samfunns- og etikkfag og praktiske og estetiske fag gjøres mer fleksibel for å legge bedre til rette for arbeid på tvers av fagene.
- Fjerne fag i 1. og 2. klasse for å jobbe temabasert og mer med grunnleggende kompetanser som lese, skrive, regne.

3.4.1 Religion og livssyn

Den norske fellesskolen skal være en arena for alle elever og holde seg nøytral til ulike religioner og livssyn. Derfor ønsker AUF å ha et religionsfag som skaper en mer balansert religionsundervisning i skolen. AUF mener endringen i religionsfaget til å kalles KRLE kan skape en ensidighet i undervisningen, og en fare for at undervisningen om kristendom kan overskygge andre religioner og livssyn. Derfor vil AUF erstatte faget KRLE med faget RLE som skal likestille de store religionene og livssynene. For å sikre at skolen stiller seg nøytral til religioner og livssyn ønsker også AUF å innføre aktiv påmelding til skolegudstjenester.

AUF vil:

- Innføre aktiv påmelding til skolegudstjeneste.
- Endre navnet på religionsfaget i grunnskolen fra KRLE til RLE og fjerne kravet om 50 prosent kristendom i faget.
- Vektlegge religion, kultur og etikk i skolen, der elevene får en større forståelse av kulturforskjellene våre, og som hjelper til med på å forminske fremmedfrykten.

3.4.2 Seksualundervisning

I dagens utdanningsløp er det en stor forskjell fra skole til skole på kvaliteten og omfanget i seksualundervisningen. Seksualitet er mer enn bare sex. Seksualitet handler også om ansvar, tillit, kroppsidealer, mobbing og om menneskers forhold til hverandre. Ungdom er også opptatt av spørsmål knyttet til selvspekt, motepress, spiseforstyrrelser og andre spørsmål som ikke er direkte knyttet til seksualitet,

men som likevel kan ha en påvirkningseffekt. Dersom man har god seksualundervisning på skolen blir det lettere å sette sine egne grenser fordi man har mer kunnskap og vet mer om hva man går til.

AUF vil:

- At seksualundervisningen i skolen i større grad handler om grensesetting, seksualitet, relasjoner og følelser.
- At seksualundervisning skal omhandle ulike legninger, samt snakke om samkjønnet samleie og transtematikk.
- At barnehagelærere og skoleansatte må gis tilstrekkelig kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold, normer og ulike familieformer.
- At det skal være grunnleggende grensesettingslære og lære om rettigheter i barnehagen.

3.4.3 Fysisk aktivitet og ernæring

Det er viktig å tydeliggjøre sammenhengen mellom ernæring, kosthold, fysisk aktivitet og helse. Derfor vil AUF at faget kroppsøving og helsedelen av faget mat og helse skal slås sammen til ett fag: Fysisk aktivitet og ernæring. Hovedmålet skal være å utvikle gode vaner med lærdom som varer livet ut. Vi vet at mange unge føler på et stort kroppspress. Skolen skal kunne være et kunnskapscenter for å utvikle et sunt forhold til kosthold og fysisk aktivitet, samt et helsemessig positivt og naturlig kroppsideal.

Essensielt er det også at svømmetrening er et likeverdig punkt i den fysiske fagdelen. Majoriteten av befolkningen bor ved kysten, og gode svømmeevner samt grunnleggende livredning i vann er uvurderlig. Derfor må svømming være en likeverdig del av den fysiske delen av faget.

AUF vil:

- Fortsette med karakter i kroppsøvingsfaget.
- Ta i bruk uterommet til undervisning i så stor grad det lar seg gjøre.
- Ha større fokus på ernæring, kosthold og helse i gymfaget.
- At kroppsøving bytter navn til fysisk aktivitet og ernæring.
- At svømming skal være en likeverdig del av det fysiske området av faget.

3.4.4 Valgfag

AUF mener innføringen av valgfag i ungdomsskolen må opprettholdes, slik at elevene kan være med på å bestemme sin skolehverdag. Gjennom valgfag gir vi dem også muligheten til å tilegne seg kunnskap ved praktisk undervisning. I løpet av ungdomsskolen skal også elevene ta en avgjørelse om deres utdanning videre

mot arbeidslivet. Av den grunn er det viktig at de får et tilbud som kan engasjere dem til å velge en studieretning som passer dem.

I dag må alle skoler tilby minst to valgfag. Dette fører til at det er stor forskjell på hvor mange fag elevene kan velge mellom i landet. AUF mener vi må øke kravet til skolene om å tilby minst fire valgfag.

AUF vil:

- Opprettholde ordningen med praktiske valgfag i ungdomsskolen.
- At skolene må tilby minst fire valgfag.
- Innføre flere nye valgfag i ungdomsskolen, og kvalitetssikre det faglige utbyttet en får av disse, slik at elevene i større grad får følge egne faglige interesser og får mulighet til å tilegne seg kunnskap på mer praktiske måter.
- At det fortsatt praktiseres ordinær karaktervurdering i valgfagene på ungdomstrinnet.

3.4.5 Estetiske fag

Framtidas arbeidsplasser har behov for kreative mennesker som kan tilpasse seg et arbeidsmarked i rask omstilling. Estetiske fag er ekstremt viktig for å utvikle nettopp det.

Dessverre er musikkundervisningen i grunnskolen sterkt nedprioritert. Skolene har ofte dårlig utstyr, og elevene får ikke den undervisningen de har krav på, og har blir ofte undervist av vikarer og lærere uten utdanning. Derfor mener AUF at musikkundervisningen skal styrkes og få en større del i skolen.

AUF vil:

- At teoridelen i kunst og håndverk-faget og musikkfaget skal først og fremst gis via utøvende arbeid.
- Innføre krav om opplæring i sløyd i kunst og håndverk-faget.
- At det må stilles krav til hver skole om utstyr som dekker behovet for en god undervisning både i musikk og kunst og håndverk.

3.4.6 Språkopplæring i skolen

I en stadig mer globalisert verden, er det å forstå og beherske fremmedspråk viktig. AUF mener det må bli større fokus på det muntlige i fremmedspråkene. Vi mener at undervisningen i språkfagene bør ta i bruk en mer praktisk tilnærming og at fokuset på grammatikk reduseres. Med mer praktisk bruk vil eleven bli tryggere på språket og få mulighet til å bruke det utenfor skolen også. AUF mener det er

viktig med et godt fremmedspråklig tilbud både på ungdomsskolen og i den videregående skole.

På ungdomsskolen har elever mulighet til å velge fordypning i norsk eller engelsk, et 2.fremmedspråk, eller arbeidslivsfaget. I dag blir engelsk og norsk fordypning ofte et tilbud til faglig svake elever som trenger særskilt hjelp i faget. AUF mener at dette bør være et reelt tilbud om ekstra faglig fordypning i faget der eleven får utfordre seg i større grad enn det man gjør i det obligatoriske faget norsk eller engelsk. I tillegg bør elever få mulighet til å lære tegnspråk.

AUF vil:

- At det skal legges mer vekt på den praktiske anvendelsen av språkene i språkundervisningen.
- Sette fokus på innholdet i de språklige fordypningsfagene på ungdomsskolen.
- Videreutvikle arbeidslivsfaget, slik at elevene er bedre rustet til å velge utdanningsprogram på videregående skole.
- Gjøre engelskfaget obligatorisk gjennom hele videregående og flette engelsk inn i fag der det er relevant.
- Modernisere fremmedspråkundervisning og tilby relevant språkopplæring basert på arbeids- og næringslivets behov.
- At det ved studiespesialiserende linjer hvor 2. fremmedspråk er obligatorisk skal være mulig å søke om fritak om man har individuell opplæringsplan.
- Vurdere start med 2. fremmedspråk tidligere i skoleløpet.
- At andre studieretninger enn studiespesialiserende skal tilby 2.fremmedspråk som et frivillig valgfag.
- At muntlig kompetanse og kommunikasjon skal være et kompetansemål innen alle relevante fag.
- At fagene norsk og engelsk fordypning i ungdomsskolen gir elevene fordypning i faget utover det som læres i det ordinære faget.
- At elever skal få muligheten til å lære tegnspråk i skolen.
- At elevene skal ha ordinær engelsk de to første årene.
- At elevene på tredje året skal få velge mellom fagene engelskspråklig litteratur og kultur, samfunnsfaglig engelsk og realfaglig engelsk, og at dette faget har en skriftlig og en muntlig tellende standpunktkarakter. Alle skoler må tilby minst to av disse tre fagene.

3.4.7 Flerfaglig arbeid

Pensum i ulike fag i skolen kan være dels sammenfallende og flere temaer kommer inn som en naturlig del i mer enn et fag. Som følge av det skal legges mer til rette for dybdelæring i skolen vil behovet for å se flere fag i sammenheng under

opplæringen innen et tema øke. Flerfaglig arbeid i form av prosjektarbeid som inkluderer flere fag er en hensiktsmessig arbeidsmetode som legger til rette for at pensum i ulike fag sees i sammenheng. Flerfaglig prosjektarbeid vil også kunne redusere antall vurderingssituasjoner for elevene, i og med at et prosjekt kan vurderes i flere fag samtidig. AUF mener at det bør innføres krav til minst ett større flerfaglig prosjektarbeid hvert skoleår.

I dag er det mange temaer som går igjen i de ulike fagene uten at dette sees i en faglig sammenheng. Dersom denne overlappingen kun fører til at det går bort tid på å lære det samme flere ganger, bidrar dette til en unødvendig overflatelæring i skolen. Derfor er det behov for en tydeliggjøring av ansvarsområdet mellom de ulike fagene i skolen i læreplanen.

AUF vil:

- Innføre krav om minst ett større flerfaglig prosjektarbeid hvert skoleår.
- At læreplanen i så stor grad som mulig bør unngå unødvendig overlapping mellom de ulike fagene.

3.5 Internasjonalisering

Litt over en prosent av norske elever drar på utveksling i løpet av utdanningsløpet sitt. Dette ser AUF på som en fantastisk mulighet for å kunne knytte bånd mellom land. Allikevel ser AUF at alt for mange utvekslingselever har dårlig erfaring med opplevelsen de hadde under utveksling. Enten gjennom en vertsfamilie som ikke stilte opp eller dårlig kommunikasjon med utvekslingsselskapet. Dette mener AUF er uakseptabelt og man må stille strenge krav til selskapene slik at man sørger for at alle som går utveksling får en god opplevelse. Man må også bøtelegge selskaper som går imot disse kravene.

Mange skoler har hatt utveksling gjennom samarbeid med vennskapsskoler i andre land. I disse tilfellene har utvekslingselevne fått gå med medelever fra hjemskolen sin på en utvekslingsskole, fått sikret norskundervisning på særegen måte og sørget for en generell studiekompetanse. AUF stiller seg positive til dette og ønsker å sette av midler for å skape flere slike samarbeid.

AUF vil:

- At det stilles strengere krav til vertsfamilier og utvekslingsselskap.
- At utvekslingsselskap skal kunne bøtelegges ved brudd på krav.
- At kontakten mellom den norske skolen og utvekslingsskolen skal styrkes.
- At antall samarbeid med skoler i utlandet skal økes.
- Legge bedre til rette for at elever i yrkesfaglig opplæring kan dra på utveksling.

3.6 Vurdering i skolen

Det viktigste i skolen må være at vurderingen som gis i skolen skal fremme læring og utvikling for elevene. Underveisvurdering har stått sentralt i den norske skolen i mange år. Dette innebærer vurdering som gis underveis i utdanningen som skal være vurdering for læring og ikke vurdering av læring. Omfattende forskning dokumenterer at vurdering og tilbakemeldinger som blir gitt underveis i læringsprosessen, har mye større effekt på læring og utvikling enn vurdering og tilbakemelding som gis når arbeidet er avsluttet. Stor stofftrengsel i skolen gjør at det blir lite tid til hvert enkelt tema. Derfor mener AUF at fornyede fag med færre temaer og kompetansemål i større grad vil muliggjøre en god vurderingspraksis som gir vurdering for læring. AUF mener at det parallelt med en fornyelse av læreplanene skal utvikles vurderingsveiledninger til læreplanene med retningslinjer for og eksempler på god vurderingspraksis.

Det skal gis sluttvurdering ved avslutningen i alle fag på grunnskolen og fag i videregående skole. Sluttvurdering omfatter standpunktkarakter, eksamenskarakter og fag og svennebrev og skal gi informasjon om kompetansen til en elev i et fag. AUF mener ikke at eksamen er den beste løsningen for sluttvurdering i et fag, selv om vi mener eksamen er en viktig del av sluttvurderingen. Vi ønsker at eleven skal vurderes ut fra elevens ferdigheter i løpet av hele året. Derfor ønsker AUF i tillegg til eksamen, en mappevurdering, hvor eleven leverer oppgaver og skriver fagtekster i løpet av året, som på slutten av året evalueres av en ekstern sensor.

AUF vil:

- At læring skal være i fokus framfor karaktersetting.
- At det skal utvikles vurderingsveiledninger til fornyede læreplaner. Dette skal skje parallelt med fornyelsen av læreplanene.
- At satsingen fra Utdanningsdirektoratet om god underveisvurdering og vurdering for læring må fortsette.
- At vi gjennomføre nasjonale forsøk der dokumentasjonsbasert vurdering erstatter den tradisjonelle eksamensordningen.
- At sluttvurdering i form av standpunktkarakterer skal baseres på den kompetansen eleven viser ved avslutningen av opplæringen i faget.
- At alle fylker oppretter gratis sommerskoler for de som har strøket i fag og for de som ønsker å bruke sommerferien på å lære mer.

4 En offentlig, mangfoldig og likestilt fellesskole

4.1 Det offentlige utdanningsløpet

Gjennom skolen møtes mennesker med ulike bakgrunner, ulike erfaringer og ulike egenskaper. Det at alle barn møtes i den samme barnehagen og den samme skolen bygger tillit mellom mennesker i samfunnet vårt. Det er selve limet i samfunnet vårt. Skolen er også et viktig verktøy for å få alle unge til å kunne nå sitt potensiale. Det må vi gjøre gjennom å sikre at man har like muligheter. Nettopp av disse grunnene er det viktig at vi sikrer en bred og mangfoldig fellesskole. En offentlig fellesskole hvor kvalitet, fellesskap og like muligheter står i sentrum. For å sikre denne grunnleggende rettigheten mener AUF at skoleløpet må foregå i offentlig regi. For arbeiderbevegelsen har det alltid vært viktig å sikre god velferd til alle. Et grunnleggende prinsipp er at offentlige ressurser skal komme befolkningen til gode. Derfor skal velferdstjenester i hovedsak drives av det offentlige med kvalitet som hovedformål og ikke profitt.

4.1.1 Offentlige barnehager

Den rødgrønne regjeringen innførte i sin tid barnehageløftet som skulle sikre alle barn rett på barnehageplass. Det var et viktig løft for foreldre og barn over hele landet. For å sikre barnehageplasser til alle raskt var det i sin tid avgjørende å ta i bruk private krefter. Selv om AUF ser at dette var nødvendig, er vi sterkt kritiske til at regelverket åpnet for at barnehageeierne kan ta ut profitt. Det er et mål om at barnehagesektoren skal være 100% profittfri.

Det er mange utfordringer rundt regelverket og driften av private barnehager i dag. I for mange tilfeller ser man at barnehageeiere tjener seg rike på driften av barnehagene og at dette går utover kvaliteten til barna og arbeidssituasjonen til de ansatte. Derfor er det viktig å si nei til ytterligere privatisering av offentlige barnehager og sette i gang en gradvis overtakelse av driften av private barnehager over til det offentlige.

I dagens regelverk likebehandles private og offentlige barnehager økonomisk. Ved å likebehandle disse to overfinansierer man i realiteten de private barnehager. Private barnehager velger oftere å ha en homogen gruppe barn, færre pedagoger per barn og tilslutter seg ikke i like stor grad nasjonale tariffavtaler som det offentlige. I tillegg vet man som nevnt tidligere at drivere av private barnehager ofte tar ut store utbytter, som fører til at offentlige skattepenger blir privat profitt. Derfor må dagens lovverk strammes inn.

Mye av ansvaret for at barnehagene driftes av det offentlige ligger hos kommunene. De kan velge å ikke gi konsesjon til å starte opp private barnehager, og ikke sette eksisterende barnehager ut på privat anbud.

AUF vil:

- Innføre en lov som hindrer barnehageeiere å ta ut utbytte og profit.
- At alle kommuner vedtar et mål på at 100 prosent av barnehagene skal være profittfrie.
- At målet om profittfrie barnehager slås fast i barnehagelovens formålsparagraf.
- Sette klare krav i lovverket til eierform og selskapsorganisering, for eksempel etter dansk modell for selveiende institusjoner.
- At kommunene sier nei til ytterligere privatisering av offentlige barnehager.
- At lovverket endres vekk fra stykkprisfinansiering og over til budsjettstyring og tilskuddskontroll.
- At kommunene jobber aktivt for å ta tilbake de offentlige barnehagene i privat regi, f.eks. når en kontrakt med en privat barnehage går ut.
- Åpne opp i lovverket for at kommunene får større myndighet til å styre barnehagene de finansierer, uavhengig av eierform.
- At kommunene må kunne vedta barnehagestruktur som f.eks. lokalisering, kapasitet og opptak uavhengig av eierform.
- At kommunene må lage avtaler om forkjøpsrett når de gir konsesjon til ideelle, familiedrevne og andre private barnehager slik at kommunene kan kjøpe de tilbake ved salg eller konkurs.
- At alle private barnehager skal tilslutte seg nasjonale tariffavtaler som regulerer de ansattes rettigheter.

4.1.2 Den offentlige fellesskolen

Fellesskolen er selve kjernen i sosialdemokratiet. For at ressursene skal gå til elevene og til kvalitet i skolen og ikke til kommersielle drivere er det viktig at skole er i offentlig regi. Det er flere aspekter som er problematiske ved en kommersialisering av den norske skolen. Først og fremst handler det om hvor midlene skal gå og til hvilket formål de skal bli brukt. Men et annet viktig perspektiv for oss i AUF er at vi ønsker at elever, uansett hvor de bor i landet, skal ha like muligheter og en god skolegang. Ved at det offentlige driver skoler, sikrer man skolegangen i hele landet også der det i utgangspunktet ikke lønner seg for private krefter å drive skole. Opprettelse av kommersielle privatskoler truer fellesskolen fordi økonomi og ressurser flyttes fra det offentlige og inn i det private. Det er et viktig prinsipp for oss i AUF at skattebetalernes penger ikke skal gå til privat profit og at skoleelever skal få en forutsigbar skolegang uten frykt for konkurs.

Privatskoler er ikke kun de kommersielle privatskolene, men er også religiøse alternativ og andre pedagogiske alternativ. For AUF er det viktig at alle elever uansett religion og bakgrunn samles i den samme skolen for å få de samme mulighetene og utgangspunktet, og for å bli kjent med hverandre på tross av andre skillelinjer i samfunnet. Nettopp derfor vil vi innskrenke muligheten til å starte opp religiøse privatskoler og private skoler med andre pedagogiske alternativ.

AUF vil:

- Hindre at skoleeiere skal kunne ta utbytte, og ha en enda strengere kontroll med hvordan skoleeierne bruker datterselskaper for å omgå regelverket.
- At konsesjoner til privat skoledrift skal være tidsbegrenset, med krav om ny søknadsprosess og mulighet til demokratisk innvirkning.
- At kommuner og fylkeskommuner skal ha vetorett mot etablering av privatskoler.
- Reversere endringene i privatskoleloven som Høyre og FrP-regjeringen har gjennomført og at kravet om alternativt formål som betingelse for å få godkjenning av private skoler gjeninnføres.
- Endre hvilke kriterier som gjelder for skoler med alternativt formål fra å gjelde alternativ pedagogikk eller livssyn, til kun å gjelde alternativ pedagogikk.
- Tydeliggjøre hvilke kriterier som skal stilles til private skoler med et pedagogisk alternativ til den offentlige skolen og begrense omfanget av disse ved at de kun kan opprettes om skoleeiere i kommunen/ fylkeskommunen er enige.
- At det bør spesifiseres at forbudet mot å overføre verdier til skolens eiere også gjelder ved salg.
- Styrke Utdanningsdirektoratet, gjennom tilstrekkelige ressurser til rådighet, slik at de kan gjennomføre et effektivt tilsyn med de private skolene.
- At brudd på lov og regelverk må håndheves strengere og følges av bøter og mer effektive sanksjoner.

4.2 Et utdanningsløp som forhindrer ulikhet

De siste årene har det blitt større og større forskjeller mellom mennesker i Norge. Når forskjellene blir for store svekkes tilliten og samholdet vi har mellom oss. Skolen er samfunnets viktigste arena for sosial utjevning, derfor er det viktig å gi skolen de riktige redskapene for å forhindre at forskjellene øker. Fremdeles er det slik at karakterene i grunnskolen er i økende grad avhengig av foreldrenes utdanningsnivå. At dette er den enkeltfaktoren som har størst betydning for barns faglige resultater er bekymringsverdig.

For å forhindre økende ulikhet i skoleløpet er det viktig at vi hegner om gratisprinsippet. Kunnskap skal ikke koste penger, og skolegangen i Norge skal være kostnadsfri. Selv om prinsippet ligger til grunn i dag, ser vi at noen elever har kostnader i forbindelse med utstyr og at stipendet ikke dekker elevenes reelle utgifter. I tillegg har Høyre og FrP regjeringen økt prisene på privatisteksamen, noe som gjør det vanskeligere for mange å forbedre karakterene sine. Dette er urettferdig og skaper mer ulikhet.

AUF vil:

- At det skal være gratis å ta opp fag som man har fått strykkarakter i.
- At prisen på privatisteksamen holdes på et rimelig nivå.
- Verne om gratisprinsippet og derfor legge ansvaret på skoleverket for å dekke elevens reelle behov for skoleutstyr.
- At stipendordningen for elever i videregående skole revideres og økes slik at en sikrer en rettferdig fordeling.
- At alle fylker oppretter en gratis sommerskole der elever som har strøket i et fag kan bestå før neste skoleår, i tillegg til tilbud for elever som ønsker å lære mer.

4.3 Et likestilt utdanningsløp

Norge er fortsatt ikke i mål med likestillinga. Et av de aller tydeligste signalene vi ser for det er i utdanningsløpet. På videregående skole er yrkesfaglige linjer i stor grad kjønnsdelte. Noen av linjene har nesten utelukkende elever av ett kjønn. Skal det kjønnsdelte arbeidsmarkedet brytes, må flere gutter og jenter ta utradisjonelle utdanningsvalg. De kjønnsdelte linjene gjelder særlig helse- og sosialfag, design og håndverk, elektrofag og bygg-anleggsteknikk.

AUF mener vi må opprette egne fylkesnettverk for kvinner og menn i kjønnsdominerte studieløp. Deltakelsen i nettverket må være gratis, og tilby aktiviteter som nettverksmøter, bedriftsbesøk og nettverksturer. Dette nettverket kan også tas i bruk på yrkesmesser for ungdommer for å synliggjøre utradisjonelle yrkesvalg. Fylkesnettverket for utdanningsløpet bør samarbeide med bransjen, lokale hovedorganisasjoner og fylkesrepresentanter. Fag og yrkesopplæringen i Norge er solid forankret i trepartssamarbeid, med nettverket som en avgjørende fjerde "part" dersom det skal skje endring.

AUF vil:

- Innføre positiv særbehandling ved opptak til studier.
- Opprette fylkesnettverk for kvinner og menn i kjønnsdominerte studieløp.
- At kunnskap om likestilling og problematikken i tilknytning til kjønnsstradisjonelle utdannings- og yrkesvalg må prioriteres i lærerutdanningen.
- Vurdere mulighetene for å innføre kjønnspoeng i VGS.

4.4 Et mangfoldig utdanningsløp

For å lykkes med inkludering, så må vi benytte oss av mulighetene i utdanningssystemet. AUF ser at man må starte allerede i barnehagen med en god integreringsprosess. Her blir grunnleggende egenskaper som språk og sosialisering etablert og man skal sørge for at også barn med minoritetsbakgrunn skal få en god utdanning.

For barn som har kommet til Norge når de er unge er det ekstremt viktig at de raskt kan bli inkludert i det norske samfunnet. Derfor må man sørge for at alle kommer seg inn i barnehagen gjennom å gjøre barnehagen gratis for barn som sitter i asylmottak.

Samiske språk og norsk er likestilte og likeverdige språk. Samiske språk er truede språk, og store deler av den samiske befolkningen bor utenfor forvaltningsområdet for samelovens språkregler, som i dag kun gjelder ti kommuner. At de samiske språkene bevares er av helt sentral betydning for å ivareta samisk kultur og identitet. AUF vil bevare og styrke de samiske språkene, og sikre at flere elever får opplæring i og på samisk.

AUF vil:

- Satse på utvikling av pedagogisk materiale på flere språk for barn i førskolealder.
- At alle barn i mottak skal ha rett på gratis barnehageplass.
- At elever i grunnskolen skal ha rett til morsmålsopplæring.
- Utvikle digitale læringsressurser, fjernundervisning og læremidler som fremmer flerspråklighet.
- Integrere flerkulturell kompetanse i alle typer barnehagelærer- og lærerutdanning.
- Øke bruken og styrke samiske språk i barnehager og skoler.
- At samisk kulturkunnskap og historie får en større del i de samiske og norske læreplanene.

4.5 Et inkluderende utdanningsløp

Utdanningsløpet skal være tilrettelagt for at alle har rett til samme undervisning uavhengig av funksjonsevne, seksuell legning og bakgrunn. Alle skal være inkludert i den norske fellesskolen.

4.5.1 Elever med nedsatt funksjonsevne

Elever med funksjonshemninger skal ha retten til inkluderende opplæring. Av den grunn er det viktig med universell utforming. Alle barn må ha rett til å gå på sin

lokale skole, sammen med barna i sitt nærmiljø. Likevel er det mange funksjonshemmede som ikke får reell mulighet til å gå på nærskolen sin, men må gå på spesialskoler et annet sted. En viktig grunn er at skolene ikke er tilgjengelige. Nesten 80 prosent av norske skoler er utilgjengelige for mange funksjonshemmede. Trapper uten ramper, dører som er tunge og vanskelige å bruke, mangel på heiser og utilgjengelige toaletter utgjør fysiske barrierer som gjør at funksjonshemmede ikke kan bruke skolen.

AUF vil:

- At alle elever skal ha reell rett til å gå på skolen i sitt nærmiljø.
- At en hver elev skal ha tilhørighet i en ordinær klasse og få undervisning tilpasset sitt behov.
- At alle landets skolebygg skal være universelt utformet innen år 2020.

4.5.2 LHBTI i skolen

Elever som er lesbiske, homofile, bifile, trans eller med atypiske kjønnskategorisering (intersex), såkalte LHBTI-barn, har i teorien samme rettigheter som andre barn, men i praksis så viser forskning at det er stor grad av diskriminering, mobbing og andre forhold som utfordrer LHBTI-barns rettigheter.

Skolen er en sentral arena for å fremme LHBTI-perspektivet, og mer kunnskap om kjønn og seksualitet til elevene. Dessverre er det fortsatt i dag også mangel på informasjon og kunnskap hos både lærere og i lærebøkene.

AUF vil:

- At LHBTI-kunnskap skal bli en del av undervisningen i skolen.
- Sikre trygg og tilgjengelig informasjon om det å bryte med normene for kjønn og seksualitet på skoler og hos helsesøster.
- At lærerstudenter og lærere som tar videreutdanning skal få opplæring om det å bryte med normer for kjønn og seksualitet.
- Sikre at alle elever har reell tilgang til toalett- og garderobefasiliteter på skolen.
- Alle elever må sikres tilpassede muligheter for å delta i alle skolens aktiviteter, uansett kjønn.
- Spørsmål om seksuell orientering og kjønnsidentitet må inkluderes i Elevundersøkelsen for å sikre informasjon om elever som bryter med normene for kjønn og seksualitet.

5 La læreren være lærer

5.1 Norm for lærertetthet

Høyere lærertetthet gir bedre kvalitet, bedre klassemiljø og en bedre relasjon mellom læreren og hver enkelt elev. Derfor vil AUF innføre en nasjonal norm for lærertetthet. Én lærer per 15 elever fra 1. til 4.klasse, én lærer per 20 elever fra 5. til 10.klasse. Denne normen skal ikke gjelde på kommunenivå, men for hver enkelt skole.

Innføring av en norm for lærertetthet må kombineres med at eleven får rett til vikar. Dersom læreren er syk, så gjennomføres ofte skoletimene lærerløse. Dette er situasjonen på mange skoler i dag, og elever går glipp av lovpålagte skoletimer og undervisning. Undersøkelser viser at under halvparten av lærerfraværene dekkes av vikarer.

AUF vil:

- Innføre en norm på lærertetthet for hver enkelt skole. Én lærer per 15 elever fra 1. til 4.klasse, og én lærer per 20 elever fra 5. til 10.klasse.
- Utarbeide en norm for lærertetthet på videregående skole.
- Lovfeste retten til vikar ved lærerfravær.

5.2 Lærerutdanningen

Gode lærere er den mest avgjørende faktoren for at elever skal lære mest mulig. Mange velger å bli lærere for å utgjøre en forskjell i livet til barn og unge, hjelpe dem til å nå sitt potensiale, inspirere og engasjere. Dette er vårt ansvar å tilrettelegge for.

Læreryrket fortjener sin belønning. Lønn og arbeidsvilkår er derfor viktige faktorer for å rekruttere gode lærere. Men å gi progressive lønninger etter elevenes prestasjoner på nasjonale prøver, standpunktkarakterer eller eksamener, kan ikke være løsningen for å motivere og skape bedre lærere.

Heller ikke rigide karakterkrav i lærerutdanningen vil føre til bedre lærere. Undersøkelser viser at dem som dropper ut av lærerutdanningen før normert tid heller ikke ville ha kommet inn med strenge karakterkrav. Karakterkrav i lærerutdanningen fører ikke annet enn en økonomisk gevinst ved at studiestedene slipper å tilby studieplasser til dem som likevel ikke kommer til å fullføre. Det kreves en holdningsendring og gradvis styrking av læreryrket sin status. AUF vil jobbe målrettet for å sikre læreryrket sin fortjente høye status, slik at de beste og mest kvalifiserte søkerne søker seg dit uavhengig av karakterkrav.

Fremtidens læreryrke kommer til å stille store krav til kompetanse og ferdighet. Derfor bør lærerutdanningen bli et profesjonsstudium og utvides til fem år. Samtidig som utdanningen utvides med ett år, så er det viktig å fylle studietiden med relevante emner, knytte teori og praksis tettere sammen, for å skape gode og kvalifiserte lærere for fremtiden.

Staten skal ikke bare tilrettelegge for at elvene skal ikke bare lære om likestilling, men også sørge for at skolen er likestilt. Hele 84 % av lærerstudentene på 1-7.klasse-utdanningen er kvinner, mens 66 % på 5-10.klasse-utdanningen er kvinner. Ettersom flere menn enn kvinner dropper ut i løpet av lærerutdanningen, så blir dette tallet enda tydeligere. Det er viktig med et fortsatt desentralisert lærerutdanningstilbud, som bidrar med å rekruttere gode og kvalifiserte lærerstudenter av begge kjønn.

Også for yrkesfagene betyr gode lærere mye for resultatet. Gode og oppdaterte yrkesfaglærere med god kjennskap til det faget og arbeidslivet de utdanner elevene til, er helt avgjørende for å skape attraktive utdanninger. I dag mangler 1000 av yrkesfaglærerne som underviser i skolen, lærerutdanning. Vi vet at det er på yrkesfaglige utdanningsprogrammene flest elever faller fra. Da er det enda viktigere at tilgangen på gode yrkesfaglærere står høyt på den skolepolitiske agendaen. Yrkesfaglærere bør få muligheten til jevnlig å hospitere i arbeidslivet for å kjenne det arbeidslivet elevene skal ut i.

AUF vil:

- Styrke læreryrkets status uten bruk av rigide karakterkrav.
- Gjøre lærerutdanningen til et profesjonsstudium.
- At Utdanningsinstitusjonene må sikre at den nye femårige masterutdanningen for grunnskolelærere skal ha et sentralt mål om å gi kunnskap, kompetanse og ferdigheter som er avgjørende for å sikre alle elever et trygt psykososialt skolemiljø som fremmer helse, trivsel, læring og sosial tilhørighet.
- Få likestilling inn i skoleverket ved å øke andelen mannlige lærerstudenter.
- Sikre muligheten for at yrkesfaglærere får muligheten til å hospitere i arbeidslivet.
- At kunnskap om regelverket knyttet til elevens psykososiale skolemiljø blir innarbeidet som tydelige og konkrete læringsutbyttebeskrivelser i alle lærerutdanningene.
- Ha digital kompetanse inn i lærerutdanningen.
- At det normkritiske perspektivet må integreres i alle lærerutdanningene.
- At rammeplanen for «Lektorutdanningen 8 - 13» bør endres slik at den er tydeligere på at studenten skal kunne legge til rette for et trygt

psykososialt skolemiljø og kunne forebygge og håndtere krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering.

- At temaet psykisk helse og psykososiale risikofaktorer blir innarbeidet som et emne med læringsutbyttebeskrivelser i alle lærerutdanningene.
- At kompetanse i hvordan lærerne skal forebygge og håndtere digital mobbing, må tydeliggjøres i alle lærerutdanningene.

5.3 Etter- og videreutdanning for lærere

Skolen er i stadig utvikling med nye læreplanverk, nye arbeidsmetoder, og et samfunn som endrer seg raskere enn før. Derfor trenger lærere påfyll av kompetanse, oppdatering og muligheten til å utvikle seg.

Det er skoleeierne, primærkommunene og fylkeskommunene, som har ansvaret for at lærerne kan ta etter- og videreutdanning. Dette er ofte så ressurskrevende at kommunene ikke klarer å finne plass til dette i trange budsjettprosesser. Å øke statlige tilskudd til nettopp dette formålet er derfor nødvendig.

AUF vil:

- Sikre at lærere får etter- og videreutdanning ved å øke det statlige tilskuddet til kommunene.
- At alle utdanningsinstitusjoner som tilbyr lærerutdanning eller etter- og videreutdanning for lærere eller skoleledere, bør undervise i utdanningsrett.
- At den skolebaserte kompetanseutviklingen bør prioriteres i de fremtidige etter- og videreutdanningstiltakene. Dette betyr at departementet må vri bruken av de statlige kompetansemidlene fra videreutdanning til skolebasert etterutdanning.
- At det bør særlig prioriteres å utarbeide etterutdanningsprogrammer der formålet er å gi lærere kompetanse i å håndtere krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering, herunder også digital mobbing. Bruk av eksisterende mobbeprogrammer og virksomme tiltak kan være eksempler på slik etterutdanning.
- At klasseledelse må bli et gjennomgående tema og inkluderes som et perspektiv i alle de fagene som lærerne skal ta videreutdanning i.
- Starte praksis i lærerutdanning tidligere.

5.4 Skolelederutdanningen

Skolelederne har den viktigste rollen for skolens daglige drift. Skolelederen har arbeidsoppgaver med innhold av pedagogisk ledelse, personalledelse, budsjetter, rapporter, lovgivning og elevers rettigheter. Skoleleder har ansvar for et godt miljø på hele skolen, og at skolen skal et godt psykososialt arbeidsmiljø. AUF mener det

bør være en egen utdanning for skoleledere, og at den statlig initierte rektorutdanningen bør videreføres.

Det er skoleledernes oppgave å planlegge og legge til rette for utvikling av nødvendig kompetanse og kapasitet for å møte de kravene som fremtidens skole fører med seg. Lærerne må gis tid og rom til å utvikle seg for å kunne fokusere på det viktigste i skolen: undervisning og oppfølging av elever. Derfor må skolelederne legge til rette for samarbeidsstrukturer slik at lærerne får gode forutsetninger for nettopp dette.

AUF vil:

- At den statlig initierte skolelederutdanningen videreføres.
- At skolelederutdanningen gir nødvendig kompetanse i arbeidsrett, og sikrer at skoleledelsen kjenner til hvilke faktorer som bidrar til et godt miljø for hele skoleorganisasjonen.
- At det etableres et nasjonalt opplæringsprogram i psykososialt skolemiljø for alle skoleledere.

5.5 Læreplanverk, metoder og innhold i undervisningen

Effektiv og god bruk av tid er nøkkelen til god organisering, uansett hvilken virksomhet vi snakker om. Skolen skal skape et mangfold av barn som skal bli trygge, kunnskapsrike, kreative, ansvarlige, kompetente og etisk bevisste. Kan man rydde bort oppgaver og tidstyver som ikke har noen effekt for de målene man ønsker å oppnå, vil man få mer tid til å gjøre det som er viktig.

Undersøkelser gjort for Utdanningsforbundet slår fast at lærerne mener det brukes for mye tid på fellesmøter/informasjoner, testing av elever og dokumentasjon av elevvurderinger. Det lærerne ønsker å bruke mer tid på, er tilbakemelding til elevene, undervisning og kompetanseutvikling. AUF mener at man bør gå gjennom alle kravene til dokumentasjon og redusere dem kraftig. For lærerne legger dokumentasjonsarbeidet beslag på tid som ellers kunne ha vært brukt på undervisningen og på å bygge relasjoner med elevene. Selv om det er gode intensjonene bak lover og regler, så stjeler de ofte tid fra det viktigste: å lære elevene.

AUF vil:

- Avbyråkratisere skolen og fjerne tidstyver.
- Redusere antall rapporter og skjema for å frigjøre mer tid til læring og undervisning.

- At det gjennomføres en endring av læreplanverket der det foretas en konkretisering av kompetansemål, men der metodefrihet tillegges lærerne.